

5 vzkazů ženy, která zachránila 2500 dětí

7. 3. 2021

Zavřené okresy. Zvláštní pocit.

Pohled na covidové jednotky a boj o každý nádech těch, kteří jsou odkázáni na přímý kyslík. Ještě divnější pocit. Lidé izolovaní doma. Lidé s hroutící se obživou, které se vlivem opatření nemohou věnovat. Lidé s rozlomenou psychikou.

Ve svém **pravidelném magazínu** se tématem snižování úzkostí, emocionálních strachů i prací s okolnostmi, které nemůžeme ovlivnit, obsáhle zabývám. A dnes mám pro Vás jednu vzpomínku.

Byla taky zvláštní doba. A lidé měli strach. Místy cítili beznaděj. Tehdy, před 82 lety, během jediného dne, 15. března 1939, nacisté obsadili naši vlast. Když čtu i v **uzavřené skupině** pro **odběratele magazínu** Vaše obavy, těžkosti, příběhy lidských ztrát i existenčních potíží, které tam společně sdílíme i řešíme, vybavil jsem si jednu fotografii, která se mi už jako klukovi vryla do paměti.

A je úvodem do celého příběhu, který si Vám dovoluji vyprávět.

Jeden nápis

Pocházela právě z druhé světové války, z Varšavy, ze židovského ghetta. Zachycovala nápis na zdi. Tomu místu úředně říkali *Der jüdische Wohnbezirk*. Židovská čtvrť. Nevinný, jakoby historický název. Jenže „Der jüdische Wohnbezirk“ zřídila až německá okupační správa v roce 1940. Do prostoru o velikosti dvou kilometrů čtverečních bylo vtěsnáno půl milionu Židů, kteří byli následně dva roky odváženi do vyhlazovacích táborů. Představte si ten pocit.

Obehnutí zpočátku dřevěným plotem, pak kamennou zdí, vysokou tři metry a zakončenou ostnatým drátem. Smrt pro Vás, Vaši rodinu a děti je neodvratná. Nemůžete nic dělat, jen čekat. V dubnu 1943 se část obyvatel ghetta pokusila vzepřít. I s nedostatečnou výzbrojí vzdorovala vojákům téměř měsíc. Možná si řeknete: A k čemu to bylo, když stejně 16. května

1943 vydal Hitler příkaz zlikvidovat židovskou čtvrť? Vyhasl i poslední plamen života. Zůstal jen ten nápis bílou malbou na kamenné zdi:

Věřím ve slunce, i když nesvítí.

Věřím v lásku, i když ji necítím.

Věřím v Boha, i když nekoná.

Věřím – psal autor. Ale proč, když prožíval opak? Co to v člověku je, že věří, i když není naděje? A co nám předávají lidé, když se pouštějí do zdánlivě hazardních činů, které je mohou stát život – jen proto, aby zkusili zachránit životy jiných? Dnes Vám napíšu o člověku, o kterém jste dost možná nikdy nečetli. Příběh a způsob myšlení té ženy mě ale velmi ovlivnil. Patnáctého února od jejího narození uplynulo 110 let. A já chci, abychom o jejím odkazu přemýšleli právě teď, kdy jsou taková srdce zapotřebí. Nejen u lékařů, sestřiček a vůbec všech, kteří pomáhají druhým lépe se vyrovnat se zvláštní situací.

Můj život za jejich

Irena Sendlerowa byla Polka. Kdo viděl nádherný i krutý film *Pianista* s Adrienem Brodym, ví, že být Polkou ve Varšavě druhé světové války bylo privilegium. Tou horší variantou bylo být Židem. Takový musel za zeď, do ghetta, a čekat na vyhlazení. Irena jako Polka získala povolení pracovat v ghettu zpočátku jako zdravotnice, později jako instalatérka-svářečka. Na dně tašky s náradím vynášela malé děti. Mezi odpadky na svém nákladáčku odvážela starší děti. Přitom měla na korbě psa, kterého vycvičila štěkat, když projížděla branou ve zdi. Štěkot zakrýl zvuky, které vyděšené děti mohly vydávat, navíc vojáci pak *většinou* dali vozu pokoj.

Napsal jsem *většinou*. To znamená ne pokaždé. Ti, kteří psa odehnali nebo odstřelili, ukryté děti našli. Na místě je zabili, Irenu ne. Té při následném výslechu lámali ruce i nohy. Potřebovali ji živou, aby je dovedla k již vysvobozeným dětem za zdi. Když mlčela, pustili ji a sledovali. Dvaatřicetiletá Irena tušila, že se konce války nedožije. A tak do zavařovací sklenice, zahrabané pod stromem na své zahrádce, vložila podrobné poznámky o všech dětech, které zachránila. U koho jsou, jak se jmenují, jaký byl jejich osud. Němcům se ten seznam nikdy nedostal do ruky. Bylo na něm prý dva a půl tisíce jmen.

5 jejích vzkazů pro nás

Před třinácti lety byla nominována na Nobelovu cenu míru. Neúspěšně. Vyhrál americký politik Al Gore s projektem globálního oteplování. Než v roce 2008 zemřela ve věku 98 let, osobně jsem se zajímal o její motivaci. Proč tolik riskovala pro sen, který měla? Proč její touha přeprala její strach? A co by nám dnes vzkázala, když takové problémy neřešíme?

1. Pokud chceš zisk, musíš přijmout i náklady.

Zapomeňme na válku. Skoro každý člověk má sen. Chce si ho splnit. Co už často nechce, je zaplatit za něj. Většina lidí chce odměnu bez rizika. Chce do cíle, ale bez podstoupení cesty. Jenže každá cesta něco stojí. Přinejmenším čas a energii, investované do každého kroku.

Irena vyprávěla, že měla jasný sen. Věděla, co chce: Zachránit děti. **„Takto jsem ale přemýšlet nemohla. V první řadě jsem si musela položit otázku: ‚Čeho jsem ochotna se vzdát pro to, abych toho dosáhla?‘ ,Stojí několik dětských životů za jeden můj?‘“** Jinými slovy: Stojí možný výnos za riziko?

Jak ukazují ve svém **pravidelném magazínu**, všichni můžeme nakonec dosáhnout svých snů. Ale vždy jim musíme něco obětovat. To je rozdíl mezi hodnotou a cenou, pojmy, které se často zaměňují. Neměly by se. Hodnota je totiž to, co dostáváme, zatímco cena je to, co za hodnotu platíme. Ať je to jiná strava, když chceme být zdravější; ať je to pohyb, když chceme být silnější; ať je to vzdělávání a osobní rozvoj, když chceme být moudřejší. Až se budeme bát svého snu a podstoupit oběť, protože nám bude připadat „příliš velká“, vzpomeňme si na Irenu, která začala konat, ačkoli tím rizikem byla ztráta vlastního života.

2. Nikdy nebudeš mít všechno, co chceš, a to bez ohledu na to, jak tvrdě za tím jdeš.

Všichni máme svůj limit. Nedokážeme přečíst všechny knihy, které bychom chtěli. Vidět všechny filmy, které bychom chtěli. Navštívit všechny země, které bychom chtěli. Skoupit a vlastnit všechny věci, které bychom chtěli. Poznat všechny lidi, které bychom chtěli. Zažít všechno, co bychom chtěli. Vyvolává to v nás úzkost? A proč? Život nás alespoň učí vybrat si. Stanovit si priority a za těmi jít. O to více si užívat s lidmi, které milujeme. O to více si vychutnávat knihy, filmy, země, věci, pro jaké si zrovna najdeme čas a energii. Není v našich možnostech prožít každou barvu, vůni, emoci, tělesný zážitek. Musíme dělat jen to, na čem NÁM KONKRÉTNĚ záleží nejvíc. Svět je ohromně pestrý, aby si v něm vybral každý. Neznamená to ale, že všichni musíme poznat všechno. Jak to pochopila Irena?

„Když na konci ghetta vyklidili, propadla jsem úzkosti. Uvědomila jsem si, že jsem mohla zachránit více dětí, kdybych byla ještě trochu vynalézavější. Přivádělo mě to k šílenství. Ještě jedno dítě! I kdyby jen o jedno dítě víc – mohla jsem, kdybych... A tehdy jsem řekla: Dost! Prostě jsem se smířila se životem – s tím, že nejde dokázat všechno. Jde však dokázat NĚCO. A pokud to NĚCO máte promyšlené, podříd'te mu všechno. Protože to je Vaše životní mise. Pokusit se o to znamená do značné míry zachránit sebe, své svědomí, svůj klid v budoucnu.“

3. Negativní domněnky jsou Tvůj největší nepřítel.

Proč podle Vás lidé nejdou za svými sny? Proč na ně rezignují ještě dříve, než vůbec nastoupí cestu? Odpovědí jsou podle Ireny jejich vlastní domněnky. Dopředu se stresujeme... vinou domněnek. Trápíme se, pochybujeme, spekuluje... vinou domněnek. Ráno vstaneme a můžeme rovnou odepsat klidně celý den, každého člověka, každou příležitost... vinou domněnek.

„Když jsem například děti uspávala a pokládala do rakví, aby předstíraly mrtvé oběti tyfu, protože rakve bylo možné vyvézt z ghetta, nemohla jsem si připustit, že to nevyjde. Soustředila jsem na to, co TEĎ dělám, a snažila jsem se to dělat CO NEJLÉPE, protože to byla jediná cesta k úspěchu,“ říkala. Dodala, že MUSELA být optimistka. Říká se tomu pyrotechnický syndrom: Pyrotechnik si také nemůže zcela připustit realnost nebezpečí výbuchu trhaviny ve svých rukou. Protože pak by se mu prsty třásly ještě víc.

4. Ne každý, komu důvěřuješ, dokáže, že za to stojí.

„Byla to chyba,“ kál se po válce muž, který udal nacistům Irenu i její trik s dětmi ukrytými v odpadcích. Irena přikývla: **„Ale moje. Proto jsem tu hlavní bolest při jeho slovech cítila já. Bolela mě moje chyba – že jsem takovému člověku vůbec kdy důvěřovala.“**

Na místě to stálo život ty ukřívající se děti. Irena byla zdrcená. A on „litoval chyby“. Když jsem se jí pak ptal, zda vůbec jde ovlivnit, aby nás druzí nezahladili, usmála se: **„Můžeme jen dělat to nejlepší. Pak máme čisté svědomí. Ale i pak se musíme smířit s tím, že nás lidé mohou zradit. Není to totiž o tom, jací jsme my, ale jací jsou oni. My jsme pro ně dělali to nejlepší. Ale některým lidem to stačit nemusí.“** Sama se vyrovnávala se zradou bolestně, ale to prý jen proto, že došlo k vytržení daného člověka z našeho srdce. **„Proto ta bolest. Aby už dál nepatřil do okruhu lidí, jimž důvěřujeme. Přitom to však není naše rozhodnutí. Byla to jeho volba. On sám se rozhodl mezi naše lidi nepatřit.“**

5. Přijmout pravdu může být bolestné, ale nikdy ne tolik jako přežívání daleko od ní.

Po skončení války se Irena Sendlerowa snažila nalézt všechny děti, které zachránila. Chtěla je znovu spárovat s jejich biologickými rodiči, kteří je mohli hledat. Kdo z dospělých totiž přežil koncentrační tábor a vrátil se, našel Varšavu vypálenou. Bohužel, v drtivé většině případů už žádní rodiče „neexistovali“. **„Dlouho jsem váhala, zda dětem takovou zprávu oznámit, stejně jako zda vůbec nějaké rodiče hledat. Bála jsem se. Ale pravda, byť je v životě skoro pokaždé bolestná, uvádí člověka do stavu smíření,“** vzkazovala Irena.